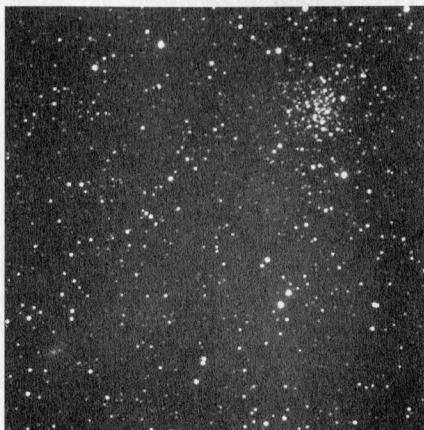

Üstökösészlelések

Májusban és júniusban szokatlanul kevés megfigyelés készült, ami a rossz időjárás és a szegényes üstökös kínálat együttes eredménye. A tavasz nevezetes vándorai már halványodtak, a C/2006 VZ13 (LINEAR) viszont még nem vonta magára a figyelmet, miközben 13-14 magnitúdós kométa is alig akadt egünkön. A legtöbb megfigyelést a Hegyháti Obszervatórium kollektívájától kaptuk, akik hat üstököst is rögzítettek felvételeiken. A távolodó 4P/Faye május 18-án utoljára még megmutatta magát, bár az öt perces CCD képen is csak egy alig látható, apró folt. Valamivel érdekesebbnek mutatkozott ugyanezen az estén a júliusi napközelsége felé tartó, ám kedvezőtlen helyzetben látszó C/2006 XA1 (LINEAR). A csillagszerűen fénylő központi tartományt halvány kóma övezte, amely kelet felé legyezőszerűen szétnyílt. Furcsa véletlen, hogy a felvétel készítésének perceiben a másik kisalföldi 50-es is az üstököst fürkészte. Tóth Zoltán a következőképp számol be a látottakról: „164x: A szürkületi égen és 19 fok magasan elég bizonytalanul látom. 273x: Sokkal biztosabban jön a 12,8 magnitúdós, kerék folt. Méretét 1,2 ívpercre becsülöm és eléggé diffúzknak is tűnik, így DC= 2–3-at érdemel.” Amikor az év vége felé ismét előbújik a Nap sugarából, már mélyen a déli égen fog látszani, így számunkra véget ért az üstökös láthatósága.

Hegyhátsátra visszatérve: május 19-én a 6 CSE távolságban is aktív C/2003 WT42 (LINEAR) került terítékre, amelynek északnyugati irányba terpeszkedő porcsóvája 5 ívperc megtétele után fut le Tuboly Vince öt perc expozíciós idejű felvételéről. A pálya mentén szétterülő porcsóva hossza több millió km! A korábbi tapasztalatok alapján nem sok látványossággal kecsegtetett a C/2007 E1 (Garradd)-üstökös, ám május 13-án fél fokra megközelítette az NGC 2420 jelű nyílthalmazt a Geminiben. Az együttállásról

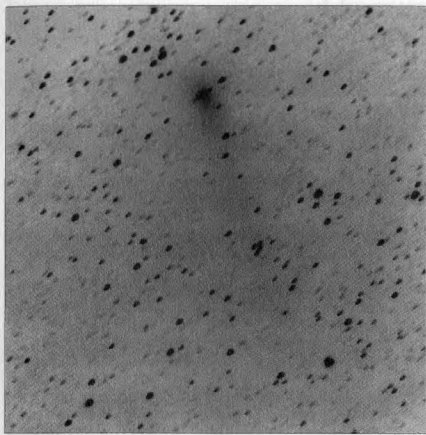
Észlelő	Észl.	Műsz.
Hegyhi Norbert	2C	50,0 RC
Horváth Tibor	9C	50,0 RC
Majzik Lionel	5	10,0 L
Sánta Gábor	1	20,0 T
Tóth Zoltán	5	50,8 T
Tuboly Vince	1C	50,0 RC

A Garradd-üstökös és az NGC 2420 nyílthalmaz együttállása Horváth Tibor május 13-ai felvételén (5,6/1000 t + FLI CM2-1 CCD, 6x1 perc, LM= 45°x45')

Horváth Tibor készített egy nagyszerű felvételt 5,6/1000-es Zeiss-Mirotar objektívvel és CCD-vel. Az apró, kelet felé csepp alakban megnyúlt folt szinte eltörlődött a méretes, csillagokban gazdag halmaz mellett. A téli Tejútban haladó üstökös további mélyég objektumokat is megközelített, ahogy ezt Tóth Zoltán május 18-ai leírásában is olvashatjuk: „123x: Másfél fokra jár a Bohócarc-ködtől, de korántsem olyan fényes és kontrasztos. Nagyon diffúz égitest, DC= 2-es sűrűsödése nehezen láthatóvá teszi, noha 11,5 magnitúdós.” A hónap első felében Majzik Lionel is követte a halványodó vándort új szerzeményével, egy 200/1200-as Dobson-reflektorral. Előbb május 7-én, majd

12-én eredt a nyomába, de egy diffúz, közepesen sűrűsödő, az első alkalommal kicsit elnyúlt fénylésen kívül mást nem látott. A szűk egy hét alatt fényessége 10,4-ről 10,6 magnitúdóra, átmérője 6'-ról 5'-re csökkent.

Horváth Tibor május 13-ai, nyolcperces felvétele a Lovejoy-üstökösről a Hegyháti Csillagvizsgálóban készült (5,6/1000 f + FLI CM2-1 CCD, LM= 45'x45')

Szorgos észlelőnk ezeken az esteken a másik ausztrál felfedezésű vándort, a méltatlanul elhanyagolt C/2007 E2 (Lovejoy)-üstököst is megfigyelte. A cirkumpoláris égitest kellemes látvány lehetett, hiszen 4,5 ívperces átmérőjéhez 8,5 magnitúdós fényesség társult, a második éjjelen pedig egy rövid, déli irányú csóva is mutatkozott. Ezt tökéletes alátámasztják a hegyhátsági felvételek is, amelyek május 13-án vagy 40 ívperc hosszan mutatják a porcsóvát! A kóma átmérője 3–4 ívperc, középpontjában erős sűrűsödés látható. Négy nappal később Tóth Zoltán is sok érdekességet látott: „70x: Hatalmas, diffúz ködösség. Mérete eléri a 6'-et, míg fényessége 9,5 magnitúdó. 123x: A DC= 4-es, ovális kóma szélein nagyon lágy fényű, közepe felé elég jól sűrűsödő. EL-sal 175 fokra kb. 5 ívperc hosszú csóva látszik. Keskeny, de picit szélesedő. A kóma szembeni felén is kinyílik a halvány lepel.” Ezen a hajnalon, május 17-én két, Fertőszentmiklósról korábban nem észlelt üstökös is távcsővégre került. A távolodó

96P/Machholz 1-et az utolsó pillanatban sikerült elkapni, a gyors mozgású égitest mérete 0,8 ívperc, fényessége 13,2 magnitúdó volt. Innen továbblépve a nyári hónapok egyetlen valamire való üstököse, a C/2006 VZ13 (LINEAR) következett. Az első hazai észlelés az Andromeda–Pegasus határán találta a diffúz, kör alakú kométát, amely ekkor még csak 13,2 magnitúdós volt. Júniusban három megfigyelés készült a gyorsan fényesedő üstököséről, amelyek a nyári napforduló környéki derültebb napokra összpontosulnak. Majzik Lionel 19-én már 9,8 magnitúdós összfényességet becsült, a 4 ívperces kómából pedig rövid csóvakezdemény látszott kiindulni délnyugati irányban. Az ívpercnyi nyúlvány Hegyi Norbert és Horváth Tibor fél órával később készült három perces felvételén is tisztán kivehető. Három nappal később Sánta Gábor is bekapcsolódott a Cepheus csillagdús vidékei előtt mozgó üstökös megfigyelésébe: „75x: Ezzel a nagyítással már jól érzékelhető a vártnál jóval fényesebb, könnyebb és sebb üstökös. Kómája kerek, közepesen sűrűsödő (DC= 3), átmérője 3,5 ívperc, de kiterjedtebbnek érzem del felé. Összfényességét 9,5 magnitúdóra becsülöm. Lesz ez még sebb is!”

A jóslat bevált, és júliusban kellemes, binokulárral is látható objektummá fejlődött. Eközben azonban a halvány vándorok szinte teljesen eltűntek, rég nem látott ínséges időszakot hozva az észlelőkre. Jó okkal tételezzük fel, hogy az ősz folyamán remélhetőleg javul valamelyest a helyzet, hiszen láthatóvá válik a 93P/Lovas 1-üstökös, az esti égen feltűnik a 46P/Wirtanen, és elkezdi januárban tetőző nagy menetelését a 8P/Tuttle. Érdekesnek, bár nehezen megfigyelhetőnek ígérkezik a C/2007 F1 (LONEOS) napközelsége, hiszen fényessége október végén elérheti az 5–6 magnitúdót, ám 20–25 fokos elongációja miatt nagy elszántságra és tiszta horizontra lesz szükség az észleléséhez. A C/2007 F1 (LONEOS)-üstökös koordinátáit a Jelenségnaptárban közöljük.

Sárneckzy Krisztián